

Тукай Габдулла (1886 -1913)

Габдулла Тукай – татар халык шагыйре, әдәби тәнкыйтьче, тәржемәче һәм жәмәгать эшлеклесе. Тукайның башлангыч чор әдәби ижаты 1897 -1898 елларда башлана, ул рус язучыларының әсәрләрен татар теленә тәржемә итә.

1905 елда «Фикер» газетасы битләрендә шагыйрьнең революцион рухтагы шигырьләре басыла. 1908 елда әдипнең «Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш» дигән иң күренекле сатирик поэмасы языла.

Габдулла Тукайның билгеле әсәрләре - «Туган жиремә», «Пар ат», «Туган авыл», «Сагыныр вакытлар» шигырьләре. Балалар өчен ул күп санлы шигырьләрен һәм «Шүрәле», «Су анасы», «Кәжә белән сарык» поэма - әкиятләрен язган.

Төп басма китаплары

- Сайланма әсәрләр .- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2011. – 703 б.
- Шүрәле.- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1997.
- Кәжә белән сарык әкиятә.- Казан: “Раннур” нәшрияты, 1999.
- Безнен гаилә.- Казан: “Раннур” нәшрияты, 2001.
- Әкиятләр.- Казан: “Скрипта”, 2011.
- Тылсымлы сәхифәләр.-Казан: Татармультфильм, 2012.
- Әтәч илә Энже бөртеге: балалар өчен мәсәлләр.- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2016.
- Кырлай әкиятләре. – Казан: “Юлбасма”, 2016.
- Мәсәлләр. – Казан: Мәгариф, 2002.
- Эш беткәч уйнарга ярый. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1986.
- Карлыгач. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1976.
- Бала белән кубәләк: шигырьләр, әкиятләр. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1996.
- Исемдә калганнар. – Казан: Татгосиздат, 1949.
- Алтын әтәч: Пушкинның хикәясеннән алынмыш. – Казан: Татполиграф, 1950.
- Шигырьләр, әкиятләр, поэмалар. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1990.
- Шигырьләр. Әкиятләр. Поэмалар / төз. Р.Башкуров. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1968.
- Эш беткәч, уйнарга ярый: шигырьләр.—Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 22 б.
- Шигырьләр, әкиятләр, поэмалар: сайланма әсәрләр / төз. Р.Даутов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1990. — 255 б.
- Сайланма әсәрләр: 2 томда. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006.
- 1 т.: шигырьләр, поэмалар / төз. Н.Хисамов, З.Мөхәммәтшин. — 271 б.

2 т.: мәкаләләр, истәлекләр, хатлар / төз. Э.Галимжанова, З.Шәйхелисламов, З.Рәмиев. — 383 б.

Шүрәле: әкият-поэма / төз. Ф.Әхмәтова-Урманче, Р.Корбан. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 100 б.

Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш: поэма. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. — 316.

Сагыныр вакытлар = Незабываемое время: балалар өчен шигырьләр. — Казан: Мәгариф, 2006. — 207 б.

Стихи и поэмы / пер. с татар. — М.: Гослитиздат, 1946. — 375 с.

Стихи, поэмы и сказки / под ред. М.Львова, Р.Башкурова; пер. с татар. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1958. — 275 с.

Избранное: стихи, поэмы, сказки / сост. М.Садри; пер. с татар. — Казань: Татар, кн. изд-во, 1969. — 420 с.

Стихотворения и поэмы: автобиографическая проза / пер. с татар. В.Думаевой-Валиевой. — М.: Инсан, 2003. — 159 с.

Избранное: стихи, поэмы / сост. Г.Хасанова, С.Малышев; пер. с татар. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2006. — 192 с.

Габдулла Тукай: избранное / пер. с татар. В.Думаевой-Валиевой. — Казань: Мага-риф, 2008. — 223 с.

Кызыклы шәкерт: шигырьләр. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1966. — 12 б.

Су анасы: әкият-поэма. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1968.

Библиография

Апасы Газизә Зәбированың исендә калганнары. // Мәдәни жомга. — 2016. — № 22 (10 июнь). — 14-15 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай турында истәлекләр.

Апушны Тукай иткән Жаек. // Ялкын. — 2016. — № 4. — 10- 11 б.

Шагыйрьнең Уральск шәһәрендә укыган чагы турында.

Байчура, Ш. Тукай турында истә калганнар. / Ш.Байчура // Казан утлары. — 2016. — №4. — 175-178 б.

Истәлекләр.

Бакиров, М.Тукай шигырьләренең көй-аһәңе. / М. Бакиров // Мәдәни жомга. — 2014. — № 15 (18 апр.).

Шагыйрь поэзиясенең төзелешен өйрәнү.

Батулла, Р. Кол Гали һәм Тукай. / Р.Рахман // Казан утлары. — 2016. — № 2. — 172 -174 б.

Ике шагыйрь иҗатында бәйләнешләр.

Бәдигый, Х. Тукай йолдызлыгы. / Х.Бәдигый // Мәдәни жомга. – 2017. – № 15 (21 апрель). – 15 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай турында.

Бәдигый, Х. Тукайлы дөнья. / Х. Бәдигый // Мәдәни жомга. – 2016. – № 16 (29 апрель). – 19 б.

Габдулла Тукайның 130 еллыгына язма.

Бәйрәмова, Ф. Габдерәшит Ибраһим һәм Тукай. / Ф.Бәйрәмова // Мәдәни жомга. – 2015. – № 13 (10 апр.). – 17 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай тормышы турында.

Бәхтиярова, Р. «Илһамым килде! Илһамым!..» / Р.Бәхтиярова // Ялкын. – 2015. – № 4. – 20-21 б.

Шагыйрь Г.Тукай турында истәлекләр.

Бәширова, И. Тукай төрек телендә язганмы?.. / И.Бәширова // Казан утлары. – 2015. – № 4. – 110-120 б.

Габдулла Тукай ижаты турында.

Вафина, А. «Тукай -шоу» интеллектуаль бәйге / А. Вафина, Э. Әхмәдиева // Ачык дәрәс (Открытый урок). – 2019. – № 6. – 11-12 б.

Башлангыч сыйныф укучылары өчен уен үрнәге.

Вафина, Г.Тукай -мәңге безнең белән / Г.Вафина // Ачык дәрәс (Открытый урок). – 2019. – № 1. – 2 б.

Башлангыч сыйныфлар өчен татар шагыйре Г.Тукай ижатына багышланган әдәби-музыкаль кичә сценарие.

Габдракипова, Г. Шүрәле, кил әле, бергәләп уйныйк әле! / Г. Габдракипова // Көмеш кыңгырау. – 2014. – № 26 (5 июль).

Балалар бакчасында үткәрү өчен Г.Тукай ижатына багышланган тематик шөгел сценарие.

Габдрафикова, Л. Тукай: «Алар миңа, шикәр, диеп, ачуташ каптыралар иде.» / Л. Габдрафикова // Шәһри Казан. – 2014. – № 45 (24 апр.).

Тукайның тормышка караешлары турында.

Гайнетдинов, А. «Гел өмет белән яши иде». / А.Гайнетдинов // Мәдәни жомга. – 2016. – № 16 (29 апрель). – 11,15 б.

Шагыйрь турында аның замандашы Гарифә Хәйрушина истәлекләре.

Галиева, Р. Тукай көне - безнең бәйрәм! / Р. Галиева // Көмеш кыңгырау. – 2016. – № 11 (26 март). – 7 б.

Балалар бакчаларының мәктәпкә әзерлек логопед төркеме өчен шагыйрь Г.Тукайга багышланган бәйрәм -дәрес сценарие.

Галимуллин, Ф. Энциклопедияле Тукаебыз. / Ф. Галимуллин // Мәдәни жомга. – 2017. – №15 (21 апреля). – 6 б.

«Габдулла Тукай энциклопедия» се турында.

Ганиева, Р. Габдулла Тукай ижатында төрек мотивлары. / Р. Ганиева // Казан утлары. – 2014. – № 4.

Шагыйрь ижатын өйрәнү.

Гариф, М. Башкортстанда Тукай эзләре. / М.Гариф // Мәйдан Чаллы. – 2016. – № 4. – 37- 48 б.

Шагыйрь гомере турында.

Гарифуллин, Г. Тукайның Мәкәржәгә сәфәре. / Г. Гарифуллин // Ватаным Татарстан. – 2014. – №89 (24 июня).

Шагыйребез турында истәлекләр.

Гаффар, Ә.Тукай бишеге / Ә.Гаффар // Ватаным Татарстан. – 2018. – №51(11 апреля). – 3 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай турында.

Гыйззәтуллина - Волжская, С. Сәхнә дустаныбыз Тукай. / С.Гыйззәтуллина -Волжская // Мәдәни жомга. – 2016. – №32 (19 августа). – 19 б.

Артистка Сәхибҗамал Гыйззәтуллина - Волжскаяның шагыйрь Габдулла Тукай турында истәлекләре.

Гыйззәтуллина, Р.Тукай - педагог. / Р. Гыйззәтуллина // Мәйдан Чаллы. – 2014. – № 4.

Г.Тукайның педагогик эшчәнлегенә турында.

Гыйлемханов, Р.Тукай туганнары. / Р.Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. – 2017. – №3 (11 гыйнвар). – 3 б.

Шагыйрь Г.Тукайның бишенче буын туганнары турында.

Гыйлемханов, Р. Тукайга бару. / Р. Гыйлемханов // Ватаным Татарстан. – 2016. – № 31 (5 марта). – 2,6 б.

Татар шагыйре Г.Тукайның 130 еллыгына уздырылган «Тукай укулары» турында.

Гыймадова, Г.Тукай бөек, чөнки ул бөек. / Г. Гыймадова // Ватаным Татарстан. – 2017. – №57 (21 апреля). – 18 б.

Шагыйрьнең мирасын саклау турында.

Гыймалетдинова, Л. «Шүрәле» гә - 105 яшь! / Л. Гыймалетдинова // Шәһри Казан. – 2012. – № 119. – Б. 9.

5 октябрь көнне Г.Тукайның әдәби музееда «Шүрәле» әсәре иҗат ителүнең 105 еллыгына багышланган әдәби-музыкаль кичә узды.

Гыйниятова, Г. Габдулла Тукай һәм Александр Сергеевич Пушкин ижаты буенча әдәби кичә / Г. Гыйниятова, Ф. Галимжанова // Ачык дәрес (Открытый урок). – 2019. – № 3. – 16-19 б.

9 сыйныф укучылары өчен әдәби шөгел үрнәге.

Даутов, Г. Халыкчан шигърият. / Г.Даутов // Мәйдан Чаллы. – 2016. – № 4. – 81-86 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай ижаты турында.

Гөмәрова, Г.Тукай ижатын өйрәнәбез / Г. Гөмәрова // Мәгариф =Просвещение. – 2012. – № 9. – Б. 46-47.

Габдулла Тукайның тормыш һәм ижаты юлы өйрәнү. 4-нче сыйныфта бәйләнешле сөйләм үстөрү дәресе.

Давыдова, Г. Бер китап тарихы. / Г. Давыдова // Шәһри Казан. – 2016. – №84 (5 август). – 10 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайның 1914 елгы әсәрләр җыелмасы турында.

Дубин, А.Габдулла Тукай Әстерханда. / А. Дубин // Мәдәни жомга. – 2016. – № 15 (22 апрель). – 18 б.

Шагыйрь тормышы турында.

Дубин, А.Тукайның Әстерханга сәяхәте. / А. Дубин // Ватаным Татарстан. – 2016. – №106 (26 июль). – 5 б.

Шагыйрь тормышы турында.

Закирова, Г. Шүрәле юл биштәре / Г.Закирова // Идел. – 2019. – № 5. – 58-63 б.

Габдулла Тукай эзләре буйлап сәяхәт.

Закирова, Т.Шүрәлене кем белми?! / Т. Закирова // Ачык дәрес (Открытый урок). – 2019. – № 10. – 25 б.

5 нче сыйныфлар өчен Г.Тукайның «Шүрәле» поэмасын өйрәнү буенча татар әдәбияты дәресе үрнәге.

Заһирова, Г.Тукай һәм мэхәббәт. / Г. Заһирова // Мәйдан Чаллы. – 2014. – № 4.

Тукайның тормышы: аның Зәйтүнәгә булган мэхәббәте турында.

Зәбири, Х. Тукайның Уфа сәфәре. / Х.Зәбири // Мәдәни жомга. – 2016. – № 15 (22 апрель). – 19 б.

Шагыйрь тормышы турында.

Исламов, Р. Тукай Троицкийдә. / Р.Исламов // Мәдәни жомга. – 2015. – № 13 (10 апр.). – 19 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай тормышы турында.

Исламов, Р. Тукай вафатына тәгъзияләр. / Р. Исламов, Ж. Миңнуллин // Мәдәни жомга. – 2015. – №36 (18 сент.). – 6 б.

Шагыйрьнең вафатыннан соң булган вакыйгалар турында.

Исламов, Р.Тукай каберендә истәлек ташы. / Р.Исламов, Ж.Миңнуллин // Мәдәни жомга. – 2015. – №33 (28 августа). – 6 б.

Шагыйрьнең күмелгән урыны турында.

Исламов, Р. Тукай кулъязмалары. / Р.Исламов // Мәдәни жомга. – 2015. – № 15 (24 апр.). – 2,5 б.

Шагыйребез Габдулла Тукай ижаты турында.

Исламов, Р.Тукай турында мөһажирлектәге беренче китап. / Р. Исламов // Мәдәни жомга. – 2015. – №41 (23 октябрь). – 6 б.

Г.Тукайның вафатына 20 ел тулу уңаеннан Хөсәен Габдүшнәң кечкенә китап бастыруы турында.

Исламов, Р.Тукайны соңгы юлга озатучы имамнар. / Р.Исламов // Мәдәни жомга. – 2015. – № 7 (27 февр.). – 11 б.

Шагыйрьне күмгәндә төшерелгән фоторәсем тарихы.

Исламов, Р. Тукайның ничә фотосы бар? / Р.Исламов // Мәдәни жомга. – 2015. – № 13 (10 апр.). – 16 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай турында.

Камалетдинова, Р. Жаннан саркыган моң. / Р. Камалетдинова // Сөембикә. – 2016. – № 4. – 34-36 б.

Шагыйрь Г.Тукай мәхәббәте турында.

Кариев, Г. Габдулла Тукаевның Уральскидагы тормышы. / Г.Кариев // Мәдәни жомга. – 2016. – № 15 (22 апрель). – 14-15 б.

Г.Тукай турында.

Кариева, Л. Кырлай тарихыннан бер рәсем. / Л.Кариева // Мәдәни жомга. – 2016. – № 36 (16 сентябрь). – 8-9 б.

Габдулла Тукайның тууына 130 ел булуга багышланган язма.

Кашапова, С. «Шагыйрь бишеге»нә сәфәр. / С. Кашапова // Мәдәни жомга. – 2014. – № 18.

Республиканың Г.Тукай бәлән бәйлә булган тарихи урыннар турында.

Кашапова, С. Тукай тормышын өйрәнү дөвам итә / С.Кашапова // Мәдәни жомга. – 2018. – №47 (30 ноябрь). – 5 б.

«Габдулла Тукай тормышы һәм иҗаты» китабы басылуы турында.

Каюмов, Ш. Тукай турында минем истәлегем / Ш.Каюмов // Мәдәни жомга. – 2018. – №16 (27 апрель). – 12-14 б.

Шагыйрь турында.

Мансуров, З. Габдулла Тукай. Ачы тәҗрибә авазы. / З. Мансуров // Мәдәни жомга. – 2014. – № 13 (4 апр.).

Тукайның хикмәтле «резюме» һәм «канатлы» сүзләре мирасы.

Мансуров, З. Туган тел»гә һәйкәл кирәк. / З.Мансуров // Мәдәни жомга. – 2016. – № 19 (20 май). – 8-9 б.

Шагыйрь Г.Тукайның «Туган тел» шигыре турында туган уйланулар.

Мансуров, З. Хәтер киләчәккә илтер. / З. Мансуров // Ватаным Татарстан. – 2017. – № 43 (28 март). – 3 б.

Шагыйрь Г.Тукай әсәрләренең алты томдагы академик басмасы - «Габдулла Тукай энциклопедиясе» басылып чыгуы турында.

Мансуров, З. Һәр хыялдан татлыдыр милләт хыялы. / З.Мансуров // Казан утлары. – 2016. – № 4. – 89-108 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайның тууына 130 ел тулуга багышланган язма.

Мир- Хәйдәров, Р. Шагыйрьнең соңгы мәхәббәте / Р.Мир-Хәйдәров // Казан утлары. – 2019. – № 4. – 169 -173 б.

Габдулла Тукайның тормышына кагылышлы 1911-12 елларда булган вакыйгалар турында.

Мир-Хәйдәров, Р. Шагыйрьгә кем кыз бирсен? / Р.Мир-Хәйдәров // Ватаным Татарстан. – 2018. – № 60 (27 апрель). – 18 б.

Г.Тукайның мәхәббәте Әминә турында.

Мир-Хәйдәров, Р. Шагыйрьнең соңгы мәхәббәте / Р.Мир-Хәйдәров // Идел. – 2018. – № 11. – 52-63 б.

1911-1912 елларда Габдулла Тукай тормышына кагылышлы укучыларга билгеле булмаган вакыйгалар турында.

Миргалиева, Г. Шигырь бәйрәме / Г.Миргалиева, Ә.Равилова // Ачык дәрес (Открытый урок). – 2019. – № 4. – 44-45 б.

Балалар бакчасының мәктәпкә әзерлек төркеме өчен Г.Тукайга багышланган музыкаль кичә сценарие.

Миңнегулов, Х. Үзбәк дөнъясында Тукай. / Х.Миңнегулов // Мәдәни жомга. – 2016. – № 27 (15 июль). – 16 б.

Г.Тукайның үзбәк әдәбиятына йогынтысы турында.

Моради, Я. Тукаев Уралъскида. / Я.Моради // Мәдәни жомга. – 2016. – № 25 (1 июль). – 14 -15 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай турында истәлекләр.

Мотыйгый, К. Тукайлы иткән Жаек / К.Мотыйгый // Мәдәни жомга. – 2017. – № 29 (28 июля). – 4 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай турында.

Мотыйгый, М. Мәшһүр шагыйрь Габдулла әфәнде Тукаев хакында хатирәләрем. / М.Мотыйгый // Мәдәни жомга. – 2016. – № 40 (14 октябрь). – 10-11 б.

Г.Тукайның тууына 130 ел тулуга багышланган язма.

Мусабәкова, Р. Тукай: Пушкиннан «Игътибас иткән бу баш» / Р.Мусабәкова // Казан утлары. – 2019. – № 6. – 182 -183 б.

Габдулла Тукай һәм татар әдәбияты.

Мәхмүтов, Х. Тукайның канатлы әйтемнәре. / Х.Мәхмүтов // Мәдәни жомга. – 2016. – № 16 (29 апрель). – 11 б.

Шагыйрьнең канатлы сүзләре турында.

Мәүлүдова, З. Тукай белән багланышым. // Идел. – 2016. – № 4. – 7-11 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайны ошатып йөргән кыз Зәйтүнә Мәүлүдова истәлекләре.

Мөбарәкшина, А.Тукай турында «кардәш каләмнәр». / А.Мөбарәкшина // Казан утлары. – 2016. – № 7. – 145-147 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай иҗаты турында.

Мөбәрәкова, Л. Тукай яши безнең күнелләрдә / Л. Мөбәрәкова // Ачык дәрес (Открытый урок). – 2019. – № 4. – 41- 42 б.

Балалар бакчасының мәктәпкә әзерлек төркеме өчен Г.Тукай иҗаты белән таныштыру иртәсе сценарие.

Мөхәммәтшин, З. «Тукай шәхесе ядкярләрдә» (2015) исемле ике томлык яңа басма турында. / Ф.Хужин // Мәдәни жомга. – 2016. – № 33 (26 август). – 16 б.

Шагыйрь турында.

Низами, Р. Тукай - безнең замандаш / Р.Низами // Шәһри Казан. – 2018. – № 45 (27 апреля). – 8 б.

Г.Тукай турында.

Нотфуллина, С. Могжизалар кыры / С.Нотфуллина // Ачык дәрес (Открытый урок). – 2019. – № 4. – 9-10 б.

Башлангыч сыйныф укучыларына Г.Тукай тормыш юлы һәм иҗаты белән таныштыру уены үткәрү үрнәге.

Нуркин, З. Тукай «Кояш» та. / З.Нуркин // Казан утлары. – 2016. – № 4. – 178 -180 б.

Шагыйрь турында истәлекләр.

Нәккаш, Н. Тукайга һәйкәл. / Н.Нәккаш // Мәдәни жомга. – 2017. – №10 (17 марта). – 6 б.

Габдулла Тукайның 130 еллык юбилеега 2015 елда басылып чыккан «Тукай - ядкярләрдә» дигән ике томлык җыентык турында.

Петров - Текин, Н. Тукай һәм бүгенге тормыш. / Н.Петров - Текин // Мәйдан Чаллы. – 2016. – № 4. – 78-80 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай шигырьләренең хәзерге заманга йогынтысы турында.

Петров - Текин, Н. Бер тәржемәнең «тәржемәи хәле». / Н. Петров - Текин // Мәйдан Чаллы. – 2014. – № 4.

Г. Тукайның «Китмибез» шигыренең рус телендә басылган тәрҗемәләре турында.

Рахман, Р. Каләмнең милли асылы. / Р.Рахман // Казан утлары. – 2016. – № 3. – 151-153 б.

Г.Тукай һәм татар әдәбияты.

Рахман, Р.Тукай очырган карлыгачлар: «Бездә юк, булса да бик аздыр, беләм, тәнкыйтьчеләр». / Р.Рахман // Казан утлары. – 2016. – № 8. – 109-111 б.

Г.Тукай булышлык иткән шагыйрәләр турында.

Рахман, Р. «Зур тәрзә бар дип аңла дөньяга күкрәктә син.» / Р.Рахман // Казан утлары. – 2017. – № 2. – 164-165 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайның язучылар иҗатына йогынтысы турында.

Рахман, Р. «Килде-китте кеше түгел без!» / Р.Рахман // Казан утлары. – 2019. – № 1. – 176-177 б.

Г.Тукай һәм татар әдәбияты.

Рахман, Р. «Шигырь тэсбихенең бисмилласы...» / Р.Рахман // Казан утлары. – 2016. – № 11. – 153 -155 б.

Г.Тукай һәм татар әдәбияты турында.

Рахман, Р. Тукай сулаган сулыш. / Р.Рахман // Казан утлары. – 2016. – № 1. – 156-158 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай һәм татар әдәбияты.

Рахман, Р. Тукай үзе киләме, яхуд апрель Тукайны көтә / Р. Рахман // Идел. – 2017. – № 4. – 12 -13 б.

Шагыйрь Г.Тукай турында уйланулар.

Рахман, Р. Тукайча көләм. / Р.Рахман // Казан утлары. – 2016. – № 10. – 132-134 б.

Г.Тукай һәм татар әдәбияты турында.

Рахман, Р. Уй буеның уйлы урамнары / Р.Рахман // Казан утлары. – 2017. – № 12. – 155-156 б.

Габдулла Тукай һәм татар әдәбияты.

Рахман, Р. Хатирәләрне яңартучы шигърият / Р.Рахман // Казан утлары. – 2019. – № 5. – 172-174 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай һәм татар әдәбияты.

Рахман, Р. Чын Тукай өчен көрәшчел... / Р.Рахман // Казан утлары. – 2015. – № 12. – 157-159 б.

Шагыйрь Г.Тукай һәм татар әдәбияты турында.

Рәми, И. «Тукайны мин шулай хәтерлим» / И.Рәми // Мәдәни жомга. – 2017. – № 15 (21 апреля). – 8 -9 б.

Шагыйрь Г.Тукай турында истәлек.

Рәмиев, З. «Тукай энциклопедиясе» - Өчиледә / З.Рәмиев // Мәдәни жомга. – 2018. – № 24 (22 июня). – 9 б.

Арча районы Өчиле авылында «Габдулла Тукай энциклопедиясе» н тәкъдим итү булып узуы турында.

Рәмиев, З. Тукай Күпербаш авылында булганмы? / З.Рәмиев // Идел. – 2019. – № 6. – 62- 66 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай тормышы турында.

Рәмиев, З. Тукай энциклопедиясе Петербуртта / З. Рәмиев // Мәдәни жомга. – 2018. – № 39 (5 октября). – 13-14 б.

Г.Тукай энциклопедиясен тәкъдим итү турында.

Рәмиев, З. Тукай энциклопедиясен төзү тарихыннан. / З.Рәмиев // Казан утлары. – 2017. – № 4. – 160-164 б.

Әдәби басма турында.

Рәмиев, З. Тукай энциклопедиясен төзү юлында. / З. Рәмиев // Казан утлары. – 2014. – № 4.

Республиканың Фәннәр академиясендә шагыйрнең энциклопедиясен төзү эшенең торышы.

Рәмиев, З. Тукайның туганнары. / З. Рәмиев // Мәдәни жомга. – 2015. – № 37 (25 сент.). – 6 б.

Шагыйрнең әнисе ягыннан булган туганнары турында.

Рәмиев, С. 2 апрель көне. / С.Рәмиев // Мәдәни жомга. – 2016. – № 15 (22 апрель). – 20-21 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайның үлеме турында.

Рәфыйкова, Ә. Әдәплелек дәресе / А.Котдусова // Ачык дәрес (Открытый урок). – 2019. – № 2. – 19 б.

Г.Тукай әкиятләренә нигезләнеп төзелгән дәрес үрнәге.

Садыйкова, З. Тукай да идеаль булмаган... / З.Садыйкова // Шәһри Казан. – 2017. – № 44 (25 апр.). – 5 б.

Казан Федераль университетында «XXI гасыр һәм Тукай» темасына дискуссия узуы турында.

Салихжан, Х. Шагыйрнең корьәнгә мөнәсәбәте. / Х. Салихжан // Казан утлары. – 2018. – № 4. – 168-173 б.

Г.Тукай турында.

Таһиров, И. Тукай - халык күңелендә / И. Таһиров // Мәдәни жомга. – 2020. – № 16 (24 апреля). – 2, 4 б.

Г. Тукай мирасы турында.

Таһиров, И. Халкыбызның раушан көзгесе. / И.Таһиров // Мәдәни жомга. – 2016. – № 16 (29 апрель). – 14-15 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай турында.

Таһиров, И.Тукай - мәңгегә халык күңелендә: Г.Тукайның вафатына 100 ел / И. Таһиров // Казан утлары. – 2013. – № 4.

Г.Тукай халык иҗатына төрелгән хәзинә булып калды. Шагыйрнең иҗаты турында һәм аңа багышланган шигырләр (М.Гафури, С.Хаким, Әх.Фәйзи).

Турдыев, Ш. Тукай һәм үзбәк әдәбияты. / Ш.Турдыев // Казан утлары. – 2016. – № 4. – 141-145 б.

Татар шагыйре ижатының үзбәк язучылары ижатында чагылышы турында.

Туфитуллова, Р. Кара төннең ак фәрештәсе / Р. Туфитуллова // Сөембикә. – 2018. – № 4. – 34 - 40 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайның мәхәббәте турында әсәрдән өзек.

Филиппова, К. Тукайның нәсел эзләре. / К.Филиппова // Мәдәни жомга. – 2015. – № 19 (22 мая). – 11 б.

Татар шагыйре Г.Тукайның апасы Бибисаҗидәнең туганнары турында.

Филиппова, К. Яшел Үзәндә Тукай эзләре. / К.Филиппова // Мәдәни жомга. – 2015. – № 15 (24 апр.). – 16 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай тормышы турында.

Фәйзрахманов, Ә.Тукай даирәсе үзе бер дөнъя. / Ә. Фәйзрахманов // Шәһри Казан. – 2015. – № 144 (29 декабрь). – 6 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайны укыткан мулла Мотыйгулла Төхвәтуллин турында.

Фәйзрахманов, Ә. Тукай Өчилесе. / Ә.Фәйзрахманов // Мәдәни жомга. – 2016. – № 16 (29 апрель). – 9 б.

Шагыйрь белән бәйлә урыннар турында.

Фәттахов, И. Тукайның даһилыгы. / И.Фәттахов // Мәдәни жомга. – 2015. – № 15 (24 апр.). – 9 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай ижаты турында.

Фәттахов, И. Шагыйрь даһилыгы / И.Фәттахов // Мәдәни жомга. – 2018. – № 22 (8 июня). – 17 б.

Шагыйрь Габдулла Тукай турында.

Фәхертдинова, С. Тукай: «Күр ничек тулган Иман белән Корьән күңелемә!» / С. Фәхертдинова // Көмеш кыңгырау. – 2015. – № 15 (25 апр.). – 7 б.

Шагыйрь Г.Тукай ижаты буенча укучылар өчен әдәби музыкаль кичә сценарие.

Хафизова, Т. Габдулла Тукайның «Исемдә калганнар» әсәре / Т. Хафизова // Мәгариф=Просвещение. – 2020. – №2. – 87 -90 б.

6 нчы сыйныфта татар әдәбияты дәресе.

Хәбибуллина, Л. Әгәр Тукай үзе исән булса... / Л. Хәбибуллина // Шәһри Казан. – 2016. – № 39 (14 апрель). – 6- 7 б.

Г.Тукайның 130 еллыгына багышланган түгәрәк өстәл материалы.

Хәмидуллин, Л. Нәтижәле сәфәр / Л. Хәмидуллин // Мәдәни жомга. – 2019. – № 44 (8 ноябрь). – 11 б.

Татар шагыйре Габдулла Тукайның 1920 елда Ташкентта рус телендә басылган шигърьләре китабы турында.

Хәмидуллин, Л.Тукайның кан кардәшләре. / Л.Хәмидуллин // Мәдәни жомга. – 2015. – № 28 (24 июль), №27(16 июль). – 9 б.

Татар шагыйре Г.Тукайның туганнары турында.

Хәмидуллин, Л. Эзләнүләр нәтижелерәк булсын. / Л. Хәмидуллин // Мәдәни жомга. – 2014. – № 29 (25 июль).

«Тукай музыкада, сынлы сәнгатьтә, урыс теленә тәрҗемәләрдә» дип аталган китап чыгуы турында.

Хәмидуллин, Л. Эзләнүләр нәтижелерәк булсын... / Л. Хәмидуллин // Идел. – 2016. – № 4. – 18-21 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайның иҗатын барлау, китапларын бастыру турында.

Шайхуллова, С. Мәңге яши Тукай безнең күңелләрдә / С. Шайхуллова, Р. Фардеева // Ачык дәрес (Открытый урок). – 2019. – № 6. – 43-44 б.

Балалар бакчасында мәктәпкә әзерлек тәркеме өчен Г.Тукай иҗаты белән таныштыру шөгеле.

Ширмән, Х. Өйрәнчек әдәбият серләре яки һәр остаз кайчандыр өйрәнчек булган. / Х.Ширмән // Идел. – 2016. – № 3. – 51-53 б.

Шагыйрләр Муса Жәлил, Гади Такташ, Г.Тукай иҗатларының башлангыч чорлары турында.

Шиһапов, И. Тукай эзләрәннән: Кушлавчыч. / И.Шиһапов // Шәһри Казан. – 2016. – № 24 (10 март). – 8 -9 б.

Шагыйрь Г.Тукайның туган авылы Кушлавчыч турында.

Шиһапов, И.Тукай эзләрәннән: Сосна. / И.Шиһапов // Шәһри Казан. – 2016. – № 33 (31 март). – 6 б.

Г.Тукайның әнисе Бибимәмдүдә вафат булган авыл - Сосна Пучинкәсе турында.

Шиһапов, И.Тукай эзләрәннән: Өчиле. / И.Шиһапов // Шәһри Казан. – 2016. – № 39 (14 апрель). – 8 б.

Шагыйрь торган авыл турында.

Шәймиев, М. Үз Тукаебыз. / М. Шәймиев // Казан утлары. – 2016. – № 4. – 4- 6 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайның тууына 130 ел тулуга багышланган язма.

Шәрапова, Й. Милләтләрне шагыйрьләр дуслаштыра. / Й. Шәрапова // Шәһри Казан. – 2017. – № 40 (14 апреля). – 10 б.

Республика балалар китапханәсе «Тукай дөнъясына сәяхәт» дигән Бөтенроссия акциясе уздырылуы турында.

Янсуар, Л. Без белгән һәм белмәгән Тукай. / Л.Янсуар // Татарстан. – 2016. – № 4. – 44-47 б.

Татар шагыйре тормышына һәм иҗатына хронологик сәфәр.

Яһудин, М. Тукай турында авылдашлары. / М. Яһудин // Мәдәни жомга. – 2016. – № 16 (29 апрель). – 8 б.

Шагыйрьнең замандашлары истәлекләре.

Әгъзәмов, Ф.Тукай - журналист. / Ф. Әгъзәмов // Мәйдан Чаллы. – 2016. – № 4. – 11 б.

Шагыйрь эшчәнлеге турында.

Әмирхан, Г. Татар халкының сөекле, бөек шагыйре Габдулла Тукайның Казанга килгән көннәре. / Г.Әмирхан // Казан утлары. – 2016. – № 4. – 170-175 б.

Истәлекләр.

Әмирхан, Ф. Тукай Казанда. / Ф.Әмирхан // Мәдәни жомга. – 2016. – № 15 (22 апрель). – 16-17 б.

Шагыйрь тормышы турында.

Әмирханов, М. Газизә / М.Әмирханов // Мәдәни жомга. – 2019. – № 15 (19 апреля). – 10 б.

Татар шагыйре Габдулла Тукай турында бәяннар өзек.

Әмирханов, М. И мөкаддәс моңлы сазым... / М. Әмирханов // Сөембикә. – 2019. – № 3. – 26-29 б.

Шагыйрь Габдулла Тукайның әнисе Бибимәмдүдә абыстайның тууына -155 ел.

Әхмәтҗанов, М. Тукай һәм Әхмәтҗан Сәйдәш низагы. / М.Әхмәтҗанов // Мәдәни жомга. – 2016. – № 39 (7 октябрь). – 15 б.

Шагыйрьнең дин әһеле белән мөнәсәбәте турында.

Тукай Габдулла (1886 -1913)

Габдулла Тукай – татарский народный поэт, литературный критик, переводчик и общественный деятель.

Первые творческие опыты его относятся еще к 1897 -1898 годам, когда Габдулла начал переводить русских писателей на татарский язык. В 1905 году на страницах газеты «Фикер» («Мысль») появились первые революционные стихи Тукая. В 1907 году вышел в свет первый сборник поэта - «Стихотворения Габдуллы Тукая». В 1908 г. было написано наиболее яркое сатирическое произведение Тукая - поэма «Сенной базар, или Новый Кисекбаш».

Известные произведения Тукая – «Маленькое путешествие», «Пара лошадей», «Татарская молодежь», «Дача», «Родная деревня», «Родной земле», «Пора, вспоминаемая с грустью». Для детей им были написаны много стихотворений и сказки - поэмы «Шурале», «Водяная».

Библиография

Абсалямова, А. Крылья бабочки. / А. Абсалямова // Идель. – 2015. – № 4. – С.16-18

О татарском поэте Габдулле Тукае.

Айметов, Р. Габдулла Тукай: «Вот я и проснулся...» / Р. Айметов // Республика Татарстан. – 2016. – № 56 (21 апреля). – С.15-16

О поэте к его 130-летию со дня рождения.

Ахметзянов, М. Стены помнят поэта. / М.Ахметзянов // Казань. – 2016. – № 4. – С.68-71

Памятные места Казани, связанные с жизнью и творчеством Г.Тукая.

Гайнанова, Л. Кто же спас Тукая от тюрьмы? / Л. Гайнанова // Идель. – 2019. – № 7. – С.37-47

Творчество татарского поэта Габдуллы Тукая: новые факты к истории сборника его стихотворений - четвертой тетради из серии «Библиотека поэзии».

Губаев, Ф. Маленькие музеи бывают! / Р.Туишев // Казань. – 2016. – № 4. – С.104-109

О мемориальной Тукаевской комнате в Минздраве РТ, бывшей клинике Клячкина г.Казани.

Губаев, Ф. Тукай рядом. / Ф.Губаев // Казань. – 2016. – № 4. – С.100-103

Образ Габдуллы Тукая в памятниках и в фильме «Небесные врата».

Даминова, Ф. Имена и судьбы. / Ф. Даминова // Казань. – 2016. – № 4. – С.72-77

Казань в биографии Г.Тукая.

Зайдулла, Р. А праздник продолжается: к 400-летию династии Романовых / Р. Зайдулла // Идель. – 2013. – № 12.

О стихотворении Г.Тукая «Чаяния народа по случаю великого юбилея», посвященного 300-летию династии Романовых.

Мавлюдова, З. Мои встречи с Тукаем. / З.Мавлюдова // Идель. – 2016. – № 4. – С.18-23

Воспоминания Зайтуны Мавлюдовой о поэте.

Мир-Хайдаров, Р. Неизвестные факты из жизни Габдуллы Тукая / Р. Мир-Хайдаров // Идель. – 2018. – № 7. – С.72-80

О татарском поэте.

Мир-Хайдаров, Р. Последняя любовь поэта / Р.Мир-Хайдаров // Республика Татарстан. – 2018. – № 144 (4 октября). – С.16

Неизвестные факты из жизни поэта Г.Тукая в 1911-1912 годах.

Мир-Хайдаров, Р. Последняя любовь поэта: неизвестные факты из жизни Габдуллы Тукая 1911-1912 годов / Р. Мир-Хайдаров // Республика Татарстан. – 2018. – № 136 (20 сентября). – С.16

Мухаметшина, Р.Ф. Три «Пророка»: А.С.Пушкин, М.Ю.Лермонтов и Г.Тукай в контексте сопряжения культур / Р.Ф. Мухаметшина // Литература в школе. – 2016. – № 9. - С.15 - 18

Представлен опыт сопоставительного анализа произведений русской и татарской литературы на примере стихотворений А.С.Пушкина, М.Ю. Лермонтова и Г.Тукая с одноименным названием «Пророк».

Ожегова, Р. У моего деда учился Габдулла Тукай / Р.Ожегова // Республика Татарстан. – 2018. – № 28(27 февр.). – С.3

Об учителе татарского поэта Мутыгулле Тухватуллине.

Ризванова, А.Г. Габдулла Тукай и русская литература / А.Г. Ризванова // Литература в школе. – 2012. – № 10. – С. 42-43.

Жизнь и творчество татарского народного поэта и общественного деятеля Габдуллы Тукая (1886-1913).

Рыбакова, Н. Тукай: судьба поэта. / Н.Рыбакова // Казанские ведомости. – 2016. – № 26 (26 февраля). – С. 9

О татарском поэте Г.Тукае, в этом году ему исполняется 130 лет со дня рождения.

Халилуллов, Р. На полотне встретились поэт и земляки. / Р.Халилуллов // Казань. – 2016. – № 4. – С.85-87

О создании картины художника Исмагила Халилуллова «Крестьяне у больного Тукая».

Хамидуллин, Л. Поэт и издательство «Китап». / Л. Хамидуллин // Идель. – 2016. – № 4. – С.6-10

О книжном наследии поэта Габдуллы Тукая.

Шагеева, Р. Тукай - разрастающийся миф. / Р. Шагеева // Казань. – 2016. – № 4. – С.78-84

Об образе поэта в искусстве.

Шарова, Л. «Одноклассники». / Л.Шарова // Татарстан. – 2016. – № 5. – С.20-21

О дружбе поэта Габдуллы Тукая и артиста, драматурга Габдуллы Кариева.

Юнусова, Г. История одной колыбельной / Г. Юнусова // Республика Татарстан. – 2015. – № 1 (7 янв.)

О стихотворении татарского поэта Г.Тукая «Колыбельная. Луна и солнце»

Эти книги Вы можете взять в нашей Республиканской детской библиотеке

Сайланма эсэрләр .- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2011. – 703 б.

Шүрәле.- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1997.

Кәжә белән сарык әкиятә.- Казан: “Раннур” нәшрияты, 1999.

Безнен гаилә.- Казан: “Раннур” нәшрияты, 2001.

Әкиятләр.- Казан: “Скрипта”, 2011.

Тылсымлы сәхифәләр.-Казан: Татармультифильм, 2012.

Әтәч илә Энже бөртеге: балалар өчен мәсәлләр.- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2016.

Кырлай әкиятләре. – Казан: “Юлбасма”, 2016.

Мәсәлләр. – Казан: Мәгариф, 2002.

Эш беткәч уйнарга ярый. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1986.

Карлыгач. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1976.

Бала белән кубәләк: шигырьләр, әкиятләр. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1996.

Исемдә калганнар. – Казан: Татгосиздат, 1949.

Алтын әтәч: Пушкинның хикәясеннән алынмыш. – Казан: Татполиграф, 1950.

Шигырьләр, әкиятләр, поэмалар. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1990.

Шигырьләр. Әкиятләр. Поэмалар / төз. Р.Башкуров. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1968.

Эш беткәч, уйнарга ярый: шигырьләр.—Казан: Татар. кит. нәшр., 1986. — 22 б.

Шигырьләр, әкиятләр, поэмалар: сайланма әсәрләр / төз. Р.Даутов. — Казан: Татар. кит. нәшр., 1990. — 255 б.

Сайланма әсәрләр: 2 томда. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006.

1 т.: шигырьләр, поэмалар / төз. Н.Хисамов, З.Мөхәммәтшин. — 271 б.

2 т.: мәкаләләр, истәлекләр, хатлар / төз. Э.Галимҗанова, З.Шәйхелисламов, З.Рәмиев. — 383 б.

Шүрәле: әкият-поэма / төз. Ф.Әхмәтова-Урманче, Р.Корбан. — Казан: Татар. кит. нәшр., 2006. — 100 б.

Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш: поэма. — Казан: Татар. кит.нәшр., 2007. — 316.

Сагыныр вакытлар = Незабываемое время: балалар өчен шигырьләр. — Казан: Мәгариф, 2006. — 207 б.

Стихи и поэмы / пер. с татар. — М.: Гослитиздат, 1946. — 375 с.

Стихи, поэмы и сказки / под ред. М.Львова, Р.Башкурова; пер. с татар. — Казань: Татар. кн. изд-во, 1958. — 275 с.

Избранное: стихи, поэмы, сказки / сост. М.Садри; пер. с татар. — Казань: Татар, кн. изд-во, 1969. — 420 с.

Стихотворения и поэмы: автобиографическая проза / пер. с татар. В.Думаевой-Валиевой. — М.: Инсан, 2003. — 159 с.

Избранное: стихи, поэмы / сост. Г.Хасанова, С.Малышев; пер. с татар. — Казань: Татар. кн. изд-во, 2006. — 192 с.

Габдулла Тукай: избранное / пер. с татар. В.Думаевой-Валиевой. — Казань: Мага-риф, 2008. — 223 с.